

Työkaluja matkailuyrittäjän sopimustoimintaan

Rovaniemi 23.1.2015

Juhani Karvo, asianajaja

Yleistä (1/2)

- Esiselvitys II:ssa syvennetty tietoutta sopimusehdoista, joiden sisältö vaikuttaa sopimuksen taloudelliseen riskialttiuteen ja antaa perusnäkemystä Englannin sopimus- ja vahingonkorvausoikeudesta
- Matkailun alalla tehdään sopimuksia hyvin erilaisista tilanteista ja asioista; asuminen, kuljetukset, kelkkasafarit, eläinsafarit, extreme ohjelmapalvelut, muut erilaiset ohjelmapalvelut, opastukset, ruokailut yms. → riskitekijät vaihtelevat olennaisella tavalla sovittavan asian laadun ja volyymin mukaan → ei ole tarkoituksenmukaista pyrkiä laatimaan saman sisältöisiä sopimuksia erilaisiin tosiasiallisiin tilanteisiin

Yleistä (2/2)

- Neuvotteluaseman vahvuus määrittää viime kädessä sopimuksen sisältöä
- Esim. vahvan ulkolaisen sopijapuolen kohdalla sopimuksen tekeminen voi olla ”puolustustaistelua” eli kaikkein riskialtteimmat ehdot tulee pyrkiä neuvottelemaan itselle hyväksyttäväksi
- Yrittäjälle tärkeintä on tunnistaa riskikohdat, ei niinkään hallita oikeudellisia kysymyksiä – hyvä jos ”hälytyskellot” soivat jossakin kohdin sopimusesitystä
- Oikeudellinen sopimus ei ole koskaan itsenäinen toiminnasta irrallinen väline, vaan aina sidoksissa yksittäiseen toimintaympäristöön ja yksittäisiin tosiseikkoihin

Sopimussuhde ja sopimusasiakirja (1/3)

- Sopimuksen syntyminen ja sopimusvelvoitteet eivät ole asiakirjasidonnaisia
- Jos sopimus on tehty kirjallisesti → riitatilanteessa tulevat käyttöön muutkin sopimuksen tulkinta- ja täydentämisvälineet kuin itse sopimus
- Muita tulkintavälineitä: eri lakien säännökset, oikeuskäytäntö, kauppatapa, osapuolien omaksumat käytännöt, yleiset sopimusoikeudelliset periaatteet jne.

Sopimussuhde ja sopimusasiakirja (2/3)

- Sopimuksen muiden tulkintavälineiden sisältöä vaikea hallita, jos sopimus on sidottu vieraan valtion lakiin
- Vaikka ulkomaiset sopimukset usein hyvin pitkiä
→ useat ehtokohtat ovat sisällöltään hyvin paljon suomalaisen oikeudenkin mukaisia
- Ulkomaisissa sopimuksissa on tärkeää tunnistaa meidän oikeudelle vieraat ehtokohtat ja käydä ne tarkemmin läpi

Sopimussuhde ja sopimusasiakirja (3/3)

- liikesopimus / puitesopimus
- puitesopimus: sopimuksen tarkoitus, pääsopimusvelvoitteet, palvelun laatu ja sen korvaaminen poikkeustilanteissa, maksuvelvollisuuden periaatteet, vahinkotapahtumien vastuukysymykset ja käytännöt, vakuuttamisvelvollisuudet, turvallisuuskysymykset, alihankkijat, irtisanomis- ja purkamisoikeus, force majeure, sopimuksen tulkinta-aineisto, ilmoitusvelvollisuudet, sovellettava laki, riitojen ratkaisu
- liikesopimus: palvelujen yksityiskohtaiset sisällöt ja mahdolliset sijaissuoritukset, ennakkomaksupostit, lopulliset maksupostit, yksityiskohtaiset maksuehdot, peruutusosoikeus, vahvistukset, eri toimintojen vastuuhenkilöt yhteystietoineen, muut puhtaasti kaupallista toimintaa palvelevat ehdot

Sopimuksen kielellinen ilmaisu ja sopimuksen tarkoitus (1/3)

- Liiketoiminnallinen riski on viime kädessä sidoksissa sopimuksen kielelliseen sisältöön
- Arkikieli / juridinen kieli
- Riitatilanteessa sopimus ikään kuin siirtyy liikekumppanien välisestä kielellisestä todellisuudesta oikeudelliseen todellisuuteen
→ kielellisiä ilmaisuja arvioidaan oikeudellisilla perusteilla

Sopimuksen kielellinen ilmaisu ja sopimuksen tarkoitus (2/3)

- Vieraan valtion lakiin sidotuissa sopimuksissa kielellisillä ilmaisuilla on vielä tärkeämpi merkitys; tulisi tunnistaa toisen maan oikeudellisen järjestelmän käyttämien termien merkityssisältö ja toisen maan oikeuskulttuuri
- Kielellinen ilmaisu tulkinnan vahva lähtökohta
- Tulkinnassa suoritetaan kokonaisharkinta; liiketoiminnallinen kokonaisjärjestely

Sopimuksen kielellinen ilmaisu ja sopimuksen tarkoitus (3/3)

- Rubriikki ei sido
- Sopimuksen tarkoituksen merkitys tulkinnassa; ero esim. Suomi / Englanti
- Ulkomaisissa sopimuksissa määritellään yleensä sopimuksessa käytettävät termit: Agreement, Contract, Party, Client, Customer, Representative, Services, Accommodation, Liability Insurance, Prepayment, Payment, Destination, Resorts, Schedules jne.

Indemnity- ja Hold Harmless tyyppiset ehdot (1/3)

- Ehto on usein nimetty sopimuksissa indemnity- tai hold harmless – ehdoksi, mutta se voi sisältyä myös muuhun sopimuskohtaan (ehdon sisältö ratkaisee)
- Ehdon tarkoituksena on sopia siitä, että suomalainen sopijapuoli sitoutuu oman tuottamuksen tai muun virheen perusteella vastuuseen englantilaiselle matkanjärjestäjälle kaikesta siitä vahingosta ja kuluista, jotka sen omalle kuluttaja-asiakkaalle ja sille itselle tapauksessa aiheutuu
- Riski on erityisen suuri sen vuoksi, että vahingonkorvauksen määrälliset korvaukset ja oikeudenkäyntikulut ovat Englannissa usein moninkertaiset suomalaisen oikeuskäytäntöön verrattuna

Indemnity- ja Hold Harmless tyyppiset ehdot (2/3)

- Riskiä lisää myös se, että tällaisessa tapauksessa joutuu itse tekemään laajan selvityksen väitettyyn tapahtumaan liittyvistä tapahtumista ja kustantamaan asian todistelusta (Englannissa) aiheutuvat oman henkilökunnan kulut ja omat oikeudenkäyntikulut
- Jos ja kun ulkolaiset sopijapuolet edellyttävät ko. ehtoa sopimukseen → täytyy pyrkiä neuvottelemaan ehto vähemmän ankaraksi ja riskittömäksi
- Keinoja:
 - 1) sitoa maksuvelvoite omasta vastuuvakuutuksesta saatavaan korvaukseen ja/tai sitoa korvausvelvollisuuden peruste Suomen lainsäädäntöön (vaikka sopimukseen muutoin sovellettaisiin vieraan valtion lakia),
 - 2) sitoa maksuvelvoite sovittuun enimmäismäärään,
 - 3) poistaa korvausvelvollisuus kokonaan omalle sopijakumppanille aiheutuneista kuluista ja vahingoista,
 - 4) poistaa korvausvelvollisuus kokonaan tietyn tyyppisiltä vahingoilta, esim. taloudelliset vahingot

Indemnity- ja Hold Harmless tyyppiset ehdot (3/3)

- syytä selvittää oman vastuuvakuutuksen kattavuus: kattaako vakuutus tällaisesta sopimusehdosta aiheutuneen vahingon?
- tällaisen ehdon osalta on syytä myös sopia menettelyistä, joita sopijapuolten välillä tulee noudattaa; välitön informointi, pyrkimys sovinnolliseen ratkaisuun, suomalaisen osapuolen päätöksenteko-oikeuden huomioon ottaminen jne.

Force Majeure ja Hardship ehdot (1/4)

- Pääsääntöisesti ylivoimainen este vapauttaa molemmat osapuolet vastuista ja velvoitteista niin kauaksi aikaa, kun ko. olosuhde kestää
- Ylivoimainen este on perinteisesti: sota, vallankumous, kapina, mahdollisesti terrorismi, luonnonkatastrofi, viranomaisen toiminta, yleislakko
- Ylivoimaisen esteen syyn on oltava ulkopuolinen, se ei voi aiheutua sopijapuolesta mitenkään johtuvasta syystä

Force Majeure ja Hardship ehdot (2/4)

- Ylivoimainen este arvioidaan aina tapauskohtaisesti → ei selvää oikeuskäytäntöä, myös eri maiden oikeusjärjestelmissä tulkinnat eroavat
- Ylivoimaisen esteen tapaukset voidaan ja olisikin syytä sopia sopimuksessa, esimerkkiluetteloin tai vaikka sitovasti
- Ylivoimaisen esteen jatkuessa ja estäessä sopimuksen toteuttamisen lähtökohta on, että molemmat osapuolet kärsivät itse omat kustannuksensa ja vahinkonsa, ja sopimus todetaan mitättömäksi

Force Majeure ja Hardship ehdot (3/4)

- Esimerkiksi yksittäinen lakko ei lähtökohtaisesti muodosta ylivoimaista estettä, säätilan vaihtelut eivät myöskään, vain sään ääri-ilmiöt muodostavat ylivoimaisen esteen (esim. hirmumyrsky) → syytä sopia eri tilanteita, jotka sopijapuolien välisen sopimuksen mukaan muodostavat ylivoimaisen esteen – syytä sopia, että lumettomuus on ylivoimainen este (jos ohjelma edellyttää lunta ja tähän on tarvetta suomalaisen sopijapuolen näkökannalta) ainakin tietyille palveluille (ei välttämättä koko sopimuksen toteuttamiselle)
- Esimerkiksi sähkökatkos tai muu vastaa sähkön saantiin liittyvä häiriö tai tietoliikennehäiriö ei muodosta lähtökohtaisesti force majeurea; KKO 1989:98

Force Majeure ja Hardship ehdot (4/4)

- Hardship-ehtoa kutsutaan Suomessa usein nimellä liikavaikeus; jokin tapahtuma muuttaa perinpohjin sopimuksen tasapainoa ja aiheuttaa liiallisen taakan toiselle sopijapuolelle (olematta ylivoimaisen esteen muodostava olosuhde) → sopimusvelvoitteet on suoritettava siitä huolimatta → syytä sopia oikeus tehdä sijaissuorituksia tällaisissa tilanteissa + sovittava myös oikeuttavatko ne korvausvelvollisuuteen toiselle osapuolelle ja jos niin miten
- Riitatilanteessa ylivoimaiseen esteen vetoavan on näytettävä esteen olemassaolo, toinen taas pyrkii osoittamaan olosuhteen ennalta-arvattavuuden, tapahtuman yleisyyden (esim. yksittäisen lakon) jne.

Henkilö- ja maksutiedoista sopimuksissa (1/2)

- Varsinkin ulkolaisissa sopimuksissa näkee yhä useammin näihin liittyviä ehtokohtia
- Tärkeää yleensäkin yrityksessä varmistaa, että henkilö- ja maksutietojen käsittely/kerääminen/säilyttäminen ja tietoturva on hoidettu lain ja ohjeistuksen edellyttämällä tasolla
- Suomessa henkilötietolaki

Henkilö- ja maksutiedoista sopimuksissa (2/2)

- Henkilötietojen käsittelyä koskee käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate; niitä saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, jossa ne on saatu ja jonka tarkoituksen johdosta niitä on hallussa ja niitä käsitellään
- Maksutietoja koskee kansainvälinen PCI DSS standardi; ”hakkeriaikana” on tärkeää, että myös maksupäätteiden tietoturva on hoidettu asianmukaisesti
- Yleensäkin IT-järjestelmien palomuurit, virustorjunnat ja haittaohjelmien estot kannattaa pitää ajan tasalla

Boilerplate –tyyppiset ehdot (1/3)

- Ovat sellaisia lausekkeitä ja ehtoja, joihin emme useinkaan ole tottuneet suomalaisessa oikeuskulttuurissa
- Tulevat yleensä merkityksellisiksi riitatilanteissa
- Koskevat enemmän sopimuksen rakennetta ja tulkintaa, kuin itse sopimuksen sisältöä

Boilerplate –tyyppiset ehdot (2/3)

- Entire Agreement – ehto; sovelletaan eri tavoin riippuen minkä maan lakia sopimukseen sovelletaan
- Entire Agreement – ehtoon sitouduttaessa erityisen tärkeää tarkistaa sopimustekstistä, että se sisältää kaikki asiat, joista on tarkoitettu sopia + tarkistaa sovittujen kohtien sisältö tarkasti

Boilerplate –tyyppiset ehdot (3/3)

- No-waiver – ehto voi mahdollistaa varsin pitkäkin ajan kuluttua tapahtuvien vaatimusten esittämisen, vaikka toinen osapuoli olisikin aiemmin ymmärtänyt, että toinen ei vetoa johonkin seikkaan
- Suomen oikeuden lähtökohtana on, että jos joku laiminlyö oikeutensa käyttämisen kohtuullisessa ajassa tai muutoin tosiasiallisesti sovitusti, ei enää myöhemmin voi vedota tuohon oikeuteensa. Suomen oikeuden mukaan no-waiver ehto voidaan jättää huomioimatta, mikäli sitä käytetään vilpittömän mielen suojan tai lojaliteettivelvoitteen vastaisesti
- Severability – ehto tarkoittaa pelkistetysti, että yksittäisen sopimusehdon pätemättömyys ei pääsääntöisesti tee koko sopimuksesta pätemätöntä. Sama periaate on Suomessa voimassa ilman erillistä ehtoakin ja oikeustoimilain kohtuullistamissäännös koskee ko. ehtoa

Maksujen pidätys- ja kuittausoikeudesta (1/1)

- sopimuksissa voi olla ehtoja, joiden tarkoituksena on mahdollistaa ostajalle oikeus riitauttaa palvelusta lähetetty sopimuksenmukainen lasku tai oikeus pidättäytyä laskun tai sen osan maksamisesta tai oikeus kuitata laskua väittämällään vastasaatavalla, niin kauan kunnes erimielisyys on sovittu → riita voi pahimmillaan asianmukaisesti hoidettuna kestää useita vuosia, jolloin paine asian ”huonoon” sopimiseen rahojen saamiseksi kasvaa ja kynnyks ostajalle tehdä tällaisia väitteitä alenee
- palveluntuottajalle on tärkeää saada palvelusta sovittu rahasuoritus ajallaan, vaikka jostakin osasta suoritusta osapuolilla olisikin erimielisyys
- syytä pyrkiä sopimaan maksut siten, että jos sovittuihin maksusuorituksiin liittyy reklamaatioita tai muita väitteitä tai kuittausvaatimuksia, käsitellään ne erikseen ja niistä huolimatta ostajan tulee suorittaa sopimuksenmukaiset rahasuoritukset ajallaan

Sopimuksen irtisanominen ja purkaminen (1/3)

- molemmat ovat tapoja päättää toistaiseksi voimassa oleva sopimus; määräaikaiset sopimukset päättyvät yleensä määräajan umpeen kuluttua
- irtisanominen koskee yleensä tilanteita, joissa ei ole tapahtunut sopimusrikkomusta
- purkaminen koskee yleensä tilanteita, joissa on tapahtunut sopimusrikkomus
- irtisanomisessa sovitaan irtisanomisajasta, jonka aikana sopimus on voimassa → irtisanomisaika on syytä mitoittaa oman toiminnan tarpeita vastaavaksi erityisesti, koska on kyse sesonkituotteesta, joka yleensä myydään huomattavasti paljon aikaisemmin kuin palvelu tarjotaan; tapauksesta riippuen irtisanomisaika voi olla esim. 12 kk, 8 kk, 6 kk jne.

Sopimuksen irtisanominen ja purkaminen (2/3)

- purkamisessa sopimus päättyy toisen osapuolen antamaan purkamisilmoitukseen, eikä tuon jälkeen sopimusta voida enää ”herättää henkiin” kuin erikseen sopimalla; tässä suhteessa purkaminen on hyvin lopullinen toimenpide ja ainoa oikeussuojakeino purkamistapauksessa on vahingonkorvaus
- purkaminen sovitaan yleensä tilanteita varten, joissa toinen joutuu konkurssiin, yrityssaneeraukseen, ulosottomenettelyyn tai syyllistyy olennaiseen sopimusrikkomukseen (josta sinänsä on myös syytä ottaa sopimukseen esimerkkejä, mitä osapuolet tarkoittavat olennaisuudella)

Sopimuksen irtisanominen ja purkaminen (3/3)

- business to business sopimuksissa sovitaan usein irtisanomisoikeudesta ilman, että siihen tarvitsee olla mitään syytä; siksikin irtisanomisajalla on merkitystä asiasta sovittaessa
- purkamisoikeuteen liitetään sopimuksissa syyt hyvinkin tarkasti
- irtisanomis- ja purkamisoikeus ovat ulkolaisissa sopimuksissa yleensä yhteisen otsikon alla termillä "Termination"
- irtisanominen = "right to terminate by giving 12 months prior notice of termination"
- purkaminen = "right to terminate immediately by giving a notice of termination"

Sovellettava laki ja riitojen ratkaisua koskeva ehto (1/3)

- sopimuksien sovellettavaksi laiksi pyrittävä saamaan Suomen laki
- ellei sovellettavasta laista ole sovittu → määräytyy lainvalinta EU-maiden välillä Rooma I asetuksen perusteella ja kansainvälisen yksityisoikeuden perusteella
- Rooma I asetus → palvelusopimuksissa palvelunsuorittajan asuinpaikan laki
- Rooma I asetus poikkeussäännös; kuluttajien ja työntekijöiden tapauksissa sopimukseen sovelletaan läheisimmän liitynnän periaatetta, jolloin tuomioistuin voi katsoa, että kuluttajan kannalta sopimus liittyy läheisimmin kuluttajan kotimaahan → tällöin sopimukseen sovelletaan kuluttajan valtion pakottavia kuluttajansuojasäännöksiä

Sovellettava laki ja riitojen ratkaisua koskeva ehto (2/3)

- palvelu = suoritus, josta tavallisesti maksetaan korvaus ja joita määräykset tavaroiden, pääomien tai henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta eivät koske
- oikeuspaikka kannattaa sopia yleensä samaan maahan, minkä maan lakia sopimukseen sovelletaan; näiden ei kuitenkaan tarvitse olla samat
- ellei oikeuspaikkaa ole sovittu → EU-maiden välillä sovelletaan Bryssel I asetusta = kanne tulee nostaa vastaajan kotivaltiossa. Poikkeus; liike-elämän sopimuksissa voi tulla kyseeseen myös sopimuksen täytäntöönpanopaikan oikeuspaikka ja vahingonkorvausta voi vaatia yleensä kantajan maan tuomioistuimessa
- lähes samansisältöiset säännökset (kuin Bryssel I asetusta) koskevat Suomen ja Norjan, Sveitsin sekä Islannin välisiä sopimuksia joihin sovelletaan Luganon sopimusta

Sovellettava laki ja riitojen ratkaisua koskeva ehto (3/3)

- oikeuspaikkakysymys on usein tulkinnanvarainen asia ja kunkin maan tuomioistuin itse päättää katsooko se olevansa tuomiovaltainen kyseisessä asiassa → siksikin usein järkevää sopia oikeuspaikasta sopimuksessa
- koska palvelu tuotetaan ja tarjotaan Suomen lainsäädännön ja viranomaisohjeiden piirissä, on olemassa vahvat perusteet määrätä sovellettavaksi laiksi Suomen laki ja oikeuspaikaksi Suomessa joku paikkakunta; jos esimerkiksi Lapin kärjäoikeus on vastapuolelle vaikeasti hyväksyttävissä, voi jo Helsingin kärjäoikeus olla helpommin hyväksyttävissä
- Suomen Keskuskauppakamarin välimieslautakunnan sääntöjen mukainen välimiesoikeus on erittäin hyvä riitojen ratkaisutapa ja voi olla vastapuolelle helpommin hyväksyttävä forum, kuin yleinen alioikeus
- ennen riitojen lopullista ratkaisutapaa (tuomioistuin tai välimiesmenettely) sopimukseen kannattaa ottaa neuvotteluvaihtoehto

Englannin sopimusoikeuden näkökohtia (1/4)

- Englannin sopimusoikeus perustuu vahvalle sopimusvapauden periaatteelle
- Ajatusmallina on, että jos sopijapuolet ovat tehneet sopimuksen vapaasta tahdostaan, se on myös tehty reilusti ja molempien sopijapuolien näkökohdat huomioon ottaen
- Englantilainen sopimusoikeus tulkinta painottaa ns. bisnesällyn merkitystä ja ”sakottaa tyhmydestä tai huolimattomuudesta”
- Englantilainen sopimusoikeus tulkinta ei tunne lähtökohtaisesti sopimuksen kohtuullistuttamista

Englannin sopimusoikeuden näkökohtia (2/4)

- Sopimuksia tulkitaan niiden kielellisen ilmaisun perusteella objektiivisesti = what a reasonable reader/reasonable business person understands under the facts related to the agreement
- Englantilainen tulkinta on semanttista
- Englantilaisessa tulkinnassa ei oteta huomioon mikä on ollut osapuolien tarkoitus, vaan se, minkä merkityksen heidän käyttämänsä sanat ja kielelliset ilmaisut saavat ulkopuolisen objektiivisen tarkkailijan mielestä (siis tuomarin mielestä)
- Suomalainen tulkinta on osapuolien tarkoitusta hakevaa

Englannin sopimusoikeuden näkökohtia (3/4)

- Esimerkiksi Saksan sopimusoikeudessa vallitsee samanlainen periaate kuin Suomessa; ”In interpreting a declaration of intent the real intention is to be ascertained without clinging to the literal meaning of the declaration”
- Englantilaisessa tulkintaperinteessä otetaan huomioon sopimustekstin lisäksi myös kaikki objektiivinen tieto, joka liittyy kyseiseen sopimuskontekstiin ja jonka rationaalinen toimija olisi ottanut huomioon sopimustekstiä laadittaessa
- Englantilaisessa tulkintaperinteessä EI oteta huomioon esim. sopimusneuvottelujen historiallisia tapahtumainkulkuja eikä sopijapuolien subjektiivisia käsityksiä omista tarkoituksistaan, jotka ovat suomalaisessa tulkintaperinteessä hyvinkin vahvoja tulkinnan apuvälineitä

Englannin sopimusoikeuden näkökohtia (4/4)

- Englantilaiset tuomioistuimet ovat vastahakoisia tulkitsemaan sopimuksen kaupallista sisältöä ja hyväksymään siihen liittyviä argumenttejä; tämä periaate on kuitenkin kehityksen myötä muuttunut enemmän mannermaiseen suuntaan eli business purpose tai commercial purpose otetaan yhä useammin huomioon objektiivisen tulkinnan osana
- Kun sopimuksen tarkoitus ei ole läheskään samanlaisessa asemassa sopimuksien tulkinnassa kuin Suomessa, voivat sopijapuolet ottaa tästä ehdon sopimukseen, jolloin tuomioistuin sopimusehdon perusteella on sidottu myös sopimustarkoitukseen

Olennainen sopimusrikkomus (1/1)

- Englantilainen oikeusperinne on lähtenyt liikkeelle ajatuksesta, että sopimuksen täytyy olla vastikkeellinen, jotta se voi olla vahvistettavissa → tämän vuoksi vastiketta voidaan pitää kaikkia muita sopimusehtoja tärkeämpänä ehtona
- Vastikkeen tärkeyden merkitys näkyy myös sopimustulkinnassa
- Mikäli sopijapuoli ei täytä omaa sopimuksenmukaista vastikettaan, tulkitsee englantilainen tuomioistuin helpommin (kuin esim. suomalainen tuomioistuin) sopimusta rikotun olennaisesti → tällöin muidenkaan sopimusehtojen ei katsota voivan olla voimassa
- Koska olennaisuuden arviointi englantilaisessa sopimustulkinnassa on erilaista kuin suomalaisessa → on hyvä sopia esimerkein tai tyhjentävän luettelon avulla, minkälaisia sopimusrikkomuksia osapuolet pitävät olennaisina

Englannin vahingonkorvausoikeuden näkökohtia (1/6)

- Vaikka peruseriaatteiltaan englantilainen vahingonkorvausoikeus ei eroa olennaisesti suomalaisesta vahingonkorvausoikeudesta, on järjestelmissä eroja, jotka voivat johtaa erilaiseen lopputulokseen samassa asiassa
- Vahingonkorvauksen edellytyksenä ovat: 1) vastaajalla oli huolellisuusvelvollisuus kantajaa kohtaan, 2) vastaaja on laiminlyönyt kyseisen huolellisuusvelvollisuuden, 3) vahinko on aiheutunut tästä laiminlyönnistä eli vahingolla ja laiminlyönnillä on syy-yhteys
- Onko vastaajalla ollut em. huolenpitovelvollisuus (duty of care) kantajaa kohtaan ratkeaa viime kädessä tuomioistuimen harkintaan

Englannin vahingonkorvausoikeuden näkökohtia (2/6)

- Huolenpitovelvoitteen syntyyn sovelletaan Englannissa ns. naapuriperiaatetta = sellaisia laiminlyöntejä tai tekoja, jotka ovat kohtuullisesti ennustettavissa ja jotka voivat vahingoittaa naapuriasi, täytyy kohtuullisuuden rajoissa välttää
- Naapuri = ihmiset, joihin teot vaikuttavat suoraan tai läheisesti, ja jotka voisi kohtuullisesti ottaa huomioon, kun kyseisiä tekoja tai laiminlyöntejä mietitään
- Huolellisuusvelvoitteen katsotaan syntyvän neljän edellytyksen täytyessä: 1) vahingon ennustettavuus, 2) vahingon läheisyys, 3) noudatettu käytäntö, 4) onko velvoitteen määrääminen kohtuullista ja oikeudenmukaista

Englannin vahingonkorvausoikeuden näkökohtia (3/6)

- Kunkin edellä mainitun kriteerin täyttymisen arvioi viime kädessä tuomioistuin kussakin yksittäistapauksessa erikseen
- Jos huolellisuusvelvoitteen olemassa olo on näytetty → tulee seuraavaksi osoittaa velvoitteen rikkominen; onko joku toiminut huolimattomasti tai laiminlyönyt velvoitteitaan?
- Rikkomisen arviointi suoritetaan objektiivisen mittapuun mukaan = tehdä jotakin, mitä "reasonable person" ei tekisi tai laiminlyödä se, mitä "reasonable person" tekisi
- Jos rikkominen on näytetty → tulee seuraavaksi osoittaa teon/laiminlyönnin ja vahingon välinen syy-yhteys. Jos syy-yhteyden näyttäminen on mahdotonta tai hyvin vaikeaa, riittävänä syy-yhteyden olemassa ololle on katsottu olevan vahingonaiheuttajan myötävaikutus vahingon syntyyn (erityisesti jos kyse sairaudesta tai vammasta)

Englannin vahingonkorvausoikeuden näkökohtia (4/6)

- Syy-yhteys voi jäädä puuttumaan tapahtuman ennalta-arvaamattomuuden vuoksi; mutta jos ennalta-arvattavuuden katsotaan olevan olemassa → joutuu vahingonaiheuttaja vastuuseen myös vahingoista, jotka ovat laajempia kuin voitiin ennakoida, sillä vahingon kärsinyt tulee ”ottaa vastaan sellaisenaan” eli vahingonkärsijän yksilölliset ominaisuudet, jotka pahentavat vahingon laajuutta, eivät ole ennalta-arvaamattomia
- Tapahtumalle voi olla olemassa ns. uusi syy, joka poistaa syy-seuraussuhteen vahingonaiheuttajan teon/laiminlyönnin ja vahingon väliltä. Englantilaisen oikeuskäytännön perusteella esim. sääolosuhteet eivät ole yleensä sellainen uusi syy, johon vahingon aiheuttaja voisi vedota → tämän vuoksi sääolosuhteiden vaikutus tulisikin sopia force majeure tai liikavaikeutta (hardship) koskevien ehtokohtien sisältöön
- Myös vahingonkärsijän oma toiminta voi rikkoa alkuperäisen syy-seuraussuhteen; tällöin puhutaan vahingonkärsijän omasta myötävaikutuksesta

Englannin vahingonkorvausoikeuden näkökohtia (5/6)

- Kuitenkin kun palveluja tarjotaan liiketoiminnallisessa ympäristössä → palveluntarjoajan velvollisuutena on varmistaa, että ulkopuolisten toiminnasta ei aiheudu vaaraa omalle toiminnalle ja ohjeistuksen + turvallisuuden tulee olla sellaisella tasolla, että käytännössä asiakas ei voi omalla myötävaikutuksellaan aiheuttaa itselleen vahinkoa
- Huolimattomuuttaan voi puolustaa kolmella tavalla: 1) vahingonkärsijä on itse vapaaehtoisesti suostunut riskiin omalla kustannuksellaan (Suomessa ei riittävä vetoamisperuste) → korvausvelvollisuus poistuu tai sitä alennetaan normaalitasosta 2) vahingonkärsijän oma myötävaikutus → korvausta alennetaan normaalitasosta, 3) jos vahingot ovat aiheutuneet tilanteessa, jossa vahingonkärsijälle tulleet vahingot ovat aiheutuneet rikollisessa teossa → voidaan evätä mahdollisuus kanteeseen
- Vahingonkorvauksena sopimussuhteessa voi vaatia ei ainoastaan niitä suoranaisia vahinkoja mitä teossa on aiheutunut, vaan myös niitä hyötyjä, mitä sopimuksen täyttämistä olisi voitu odottaa;

Englannin vahingonkorvausoikeuden näkökohtia (6/6)

- Vaihtoehtoisia vaatimuksia sopimussuhteessa; 1) hyötyjen menetys; tekemättömät kaupat ja liikevoiton menetys (expectation loss), 2) kuluja, jotka ovat aiheutuneet sopimuksen täyttämistä (reliance loss), 3) edunpalautusta; molemmat osapuolet asetetaan sellaiseen taloudelliseen asemaan, jossa ne olivat ennen sopimuksen tekemistä
- Myös englantilaisessa vahingonkorvausoikeudessa on vahinkojen rajoittamisvelvollisuus eli jos vahingonkärsinyt kykenee rajoittamaan omilla toimillaan toisen aiheuttamaa vahinkoa, se on tehtävä uhalla, että siltä osin ei ole oikeutta vahingonkorvaukseen
- Englantilaisessa järjestelmässä on termeillä jossakin määrin erilainen sisältö kuin Suomessa; Suomessa esimerkiksi tulon menetys (loss of profit) on välillistä vahinkoa, kun taas Englannissa se on yleensä välitöntä vahinkoa → sopimuksessa ei siis ole riittävää rajat ulos pelkästään välillisiä vahinkoja, vaan syytä on todeta esim. että loss of profit rajataan korvausvelvollisuuden ulkopuolelle

Kiitos!

